

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/209/2014
Identifikačné číslo spisu: 5406203766
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5406203766.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ E. X., 2/ U. X., 3/ Ing. I. X., bývajúcich v G., zastúpených JUDr. Jozefom Polákom, advokátom so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 1718, proti odporcovi Ing. H. O., bývajúcemu v Y., zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária Mrázovský & partners, s.r.o., so sídlom v Žiline, Mariánske námestie č. 2, IČO: 36855278, o určenie neplatnosti dohody o spoločnom financovaní stavby a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2 C 44/2008, o dovolaní navrhovateľov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 26. februára 2014 sp. zn. 10 Co 249/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

Navrhovatelia sa v konaní (po úpravách petitu ich návrhu na začatie konania) domáhali určenia, že: 1. dohoda navrhovateľov 1/ a 2/ s odporcom o ich spoločnom financovaní stavby rekreačného penziónu zo 14. júla 2005 je neplatná, 2. navrhovatelia 1/ a 2/ sú ako manželia v podiele 3/4 podieloví spoluvlastníci nehnuteľností v katastrálnom území G., ktoré sú vedené na liste vlastníctva č. XXXX ako stavba - rozostavaný rekreačný penzión bez súpisného čísla na parcele č. XXXX/XX a pozemok - parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere XXX m² a na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere XXX m², parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere XXX m² a parcela č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere XX m² (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“).

Okresný súd Námestovo (ďalej aj len „súd prvého stupňa“) čiastočným rozsudkom z 10. októbra 2012 č.k. 24 C 44/2008-611 určil, že navrhovatelia 1/ a 2/ sú ako manželia v podiele 3/4 podieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností. Zároveň zamietol návrh navrhovateľa 3/ na určenie, že navrhovatelia 1/ a 2/ sú ako manželia v podiele 3/4 podieloví spoluvlastníci nehnuteľností v katastrálnom území G., ktoré sú vedené na liste vlastníctva č. XXXX. Vychádzal z toho, že na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie G. sú navrhovatelia 1/ a 2/ vedení ako podieloví spoluvlastníci v podiele 1/4 a odporca ako podielový spoluvlastník v podiele 3/4 s tým, že predmet (spolu)vlastníctva nadobudli

kúpnu zmluvou zo 14. júla 2005. Na liste vlastníctva č. XXXX pre katastrálne územie G. je navrhovateľ 3/ vedený ako spoluvlastník v podiele 1/4 (ktorý mu navrhovatelia 1/ a 2/ darovali zmluvou z 3. septembra 2007) a odporca v podiele 3/4 (ktorý nadobudol kúpnu zmluvou zo 14. júla 2005). Navrhovatelia 1/ a 2/ preukázali v celom rozsahu naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.) na nimi požadovanom určení ich podielového spoluvlastníctva, navrhovateľ 3/ ale tento záujem preukázal len vo vzťahu k určeniu, že navrhovatelia 1/ a 2/ sú v podiele 3/4 spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX (jeho právne postavenie je tu totiž závislé od určenia zvyšného spoluvlastníckeho podielu). Súd prvého stupňa preto návrh navrhovateľa 3/ zamietol v časti, v ktorej navrhovateľ nepreukázal svoj naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.). V ďalšom poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že 14. júla 2005 navrhovatelia 1/ a 2/ uzatvorili s odporcom kúpnu zmluvu, ktorou mu predali 3/4 rozostavanej stavby penziónu s pozemkom (ďalej len „kúpna zmluva“) a v ten istý deň tiež dohodu o spoločnom financovaní stavby penziónu. V inom občianskom súdnom konaní sa navrhovatelia 1/ a 2/ domáhali proti odporcovi určenia, že kúpna zmluva je neplatná, rozsudkom Okresného súdu Dolný Kubín z 30. januára 2007 sp. zn. 8 C 6/2006 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 23. januára 2008 sp. zn. 6 Co 115/2007 bol ale ich návrh zamietnutý. Súd prvého stupňa preto skúmal, či v prejednávanej veci nejde o tú istú vec, resp. či konaniu nebráni prekážka veci právoplatne rozhodnutej. Vzal pri tom na zreteľ, že v skoršom konaní išlo navrhovateľom o určenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy, v prejednávanej veci sa ale domáhajú určenia spoluvlastníctva. Z toho vyvodil, že táto prekážka (res iudicata) nie je daná. Na druhej strane ale rozsudok vydaný v skoršom konaní (vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín) je pre prejednanú vec záväzný (§ 159 ods. 2 O.s.p.) v tom zmysle, že súd nie je oprávnený zaujať odlišný záver o relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. V prejednávanej veci sa ale navrhovatelia domáhajú určenia ich (spolu)vlastníctva nie na tom základe, že kúpna zmluva je (len) relatívne neplatná, ale že je absolútne neplatná, a to z dôvodu „nezachovania technickej jednoty“ podpisovanej listiny [v súvislosti s tým súd prvého stupňa poukázal aj na zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Cpj. 33/2001]. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvého stupňa k záveru, že kúpna zmluva je z dôvodu tvrdeného navrhovateľmi absolútne neplatná (§ 39, § 40 ods. 3, § 46 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Po takomto vyriešení tejto prejudiciálnej otázky uzavrel, že navrhovatelia 1/ a 2/ sa opodstatnene domáhajú určenia, že sú v podiele 3/4 spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností.

Na odvolanie navrhovateľa 3/ proti výroku uvedeného rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol jeho návrh zamietnutý, a na odvolanie odporcu proti výroku, ktorým bolo návrhu navrhovateľov 1/ a 2/ vyhovené, Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. februára 2014 sp. zn. 10 Co 249/2012 napadnutý čiastočný rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu je opodstatnené. Poukázal na to, že prekážka veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata) bráni tomu, aby vec, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté, bola prejednávaná znova (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Vysvetlil, že o rovnakú vec ide vtedy, ak v neskoršom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo v inom konaní právoplatne rozhodnuté, a týka sa rovnakého predmetu konania a rovnakých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený petitom návrhu vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený. Podstatu skutku treba vidieť predovšetkým v spôsobe účasti účastníkov na určitej udalosti a následku, ktorý bol ňou spôsobený a ktorý následok v podobe vzniku, zmeny alebo zániku občianskoprávneho vzťahu umožňuje z prejavov vôle konajúcich osôb vymedziť tie, ktoré tvoria skutok. Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako bol právne posúdený skutok, ktorý bol predmetom konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, keď skutok bol súdom posúdený po právnej stránke nesprávne, prípadne neúplne. Čo do totožnosti osôb konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie) a nie je pritom významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní navrhovateľom, je navrhovateľom aj v novom konaní alebo má postavenie odporcu). Po tomto výklade odvolací súd so zreteľom na výsledky vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v prejednávanej veci rozhodnutiu súdu prvého

stupňa bránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej. V oboch konaniach (i keď v neskoršom len prejudiciálne) sa totiž navrhovatelia proti tomu istému odporcovi domáhali určenia neplatnosti rovnakej kúpnej zmluvy. Pokiaľ v skoršom konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8 C 6/2006 zastávali názor, že kúpna zmluva je relatívne neplatná vzhľadom na omyl, do ktorého ich mal odporca uviesť pri uzatváraní kúpnej zmluvy (§ 49a v spojení s § 40a Občianskeho zákonníka), v prejednávanej veci namietali absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorú vyvodzovali z nedostatku „technickej jednoty“ listiny obsahujúcej kúpnu zmluvu; na tom základe sa domáhali určenia, že v podiele 3/4 sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností. Odvolací súd zdôraznil, že absolútna neplatnosť právneho úkonu pôsobí priamo zo zákona (ex lege), a to od začiatku (ex tunc) a bez ohľadu na to, či sa jej niekto dovolal. Nesprávny je preto záver súdu prvého stupňa, že rozsudok vydaný v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8 C 6/2006 nepredstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej vo vzťahu k prejudiciálnej otázke (ne)platnosti kúpnej zmluvy nastolenej v prejednávanej veci. Táto otázka už bola právoplatne rozhodnutá v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8 C 6/2006. Je pritom bez právneho významu, že v skoršom konaní bola namietaná a súdom hodnotená „len“ relatívna neplatnosť. V konaní pred Okresným súdom Dolný Kubín navrhovatelia dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy spočívajúci v nedodržaní požiadavky na jej technickú jednotnosť (§ 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka) neuvádzali a súdy sa ňou nezaoberali, to však neznamená, že tento dôvod môžu navrhovatelia uplatniť novým (ďalším) návrhom na začatie konania. Predmetom oboch konaní (skoršieho aj aktuálne vedeného) je totiž rovnaký skutkový dej, ktorý bol zavŕšený uzatvorením kúpnej zmluvy. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil v otázke (ne)existencie prekážky veci právoplatne rozhodnutej, pričom vo zvyšku je napadnuté rozhodnutie postavené na tomto nesprávnom základe, odvolací súd sa s ďalšími odvolacími dôvodmi odporcu (pre ich nadbytočnosť) bližšie nezaoberal. Za opodstatnenú označil aj odvoláciu argumentáciu navrhovateľa 3/ o tom, že je podielovým spoluvlastníkom nielen nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, ale tiež nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX. So zreteľom na to, že právny zástupca navrhovateľa 3/ upozorňoval na túto okolnosť ešte pred rozhodnutím súdu prvého stupňa, navrhovateľ 3/ opodstatnene tvrdí, že odvolaním napadnutý rozsudok spočíva sčasti aj na nedostatočne zistenom skutkovom základe. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý čiastočný rozsudok zrušil v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Proti tomuto zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu podali navrhovatelia 1/ až 3/ dovolanie s tým, že im v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Existenciu tejto procesnej vady vyvodzovali z nesprávnosti právneho záveru odvolacieho súdu o tom, že rozsudok vydaný v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8 C 6/2008 vytváral pre prejednávajúcu vec prekážku veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata). Doslovne uviedli, že „uloženie povinnosti prvostupňovému súdu zastaviť konanie z dôvodu nedostatku procesnej podmienky je taký postup všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia existencie negatívnej procesnej podmienky v zmysle § 103 O.s.p., ktorý treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (obdobne I. ÚS 37/95), v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (denegatio iustitiae) a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., čo je v rozpore s článkom 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru“. Aj s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 22/2011 vyslovili názor, že viazanosť súdu výrokom právoplatného rozsudku o (ne)platnosti právneho úkonu v inom konaní nie je absolútna a je podmienená tým, že tu nie sú dané iné skutočnosti, ktoré neboli v konaní o (ne)platnosti právneho úkonu zohľadňované; ak však také „iné“ skutočnosti existujú, je súd oprávnený posúdiť ich aj v neskoršom konaní o určenie vlastníckeho práva. Dodali, že určením „neplatnosti kúpnej zmluvy sa priamo neurčuje existencia či neexistencia práva, resp. právneho vzťahu (vlastníctva). Ani prípadné určenie neplatnosti zmluvy, resp. zamietnutie žaloby ešte nemusí znamenať, že účastník je nositeľom práva, ktoré mu malo v dôsledku zmluvy zaniknúť, resp. že nie je nositeľom práva, ktoré mu v dôsledku zmluvy zaniklo, pretože právo mu mohlo zaniknúť, resp. ho mohol nadobudnúť aj neskôr na základe inej právnej skutočnosti. Ak súd právoplatne rozhodne o tom, že určitá zmluva (kúpna zmluva o prevode nehnuteľností) je platná alebo neplatná, týmto deklaratórnym súdnym rozhodnutím sa spravidla neriešia všetky otázky, aké by sa riešili v spore o určenie vlastníckeho práva, predovšetkým s konečnou platnosťou otázka, komu nehnuteľnosť patrí. Vlastníkom nemusí byť osoba, ktorá bola predávajúcim podľa kúpnej zmluvy, pretože za určitých

podmienok mohlo dôjsť k zmene v osobe vlastníka, a to prípadne ešte skôr, než bola posudzovaná kúpna zmluva uzatvorená“. S ohľadom na to dovolatelia vyslovili názor, že v prejednávanej veci ide o skutkovo a právne obdobnú vec. Podľa ich presvedčenia je nesprávny a judikatúre najvyššieho súdu (V 9/1986 a sp. zn. 5 Cdo 31/2011) sa priečiaci názor odvolacieho súdu, podľa ktorého pre záver o existencii prekážky *res iudicata* je bezvýznamné, že v skoršom konaní išlo (len) o určenie relatívnej neplatnosti a v neskoršom konaní (o určenie vlastníctva) sa má prejudiciálne vyriešiť otázka (až) absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnej interpretácii § 159 ods. 3 O.s.p., v dôsledku ktorej pri rozhodovaní pristupoval k výsledkom skoršieho konania tak, akoby Okresný súd Dolný Kubín priamo výrokom svojho rozsudku konštatoval, že kúpna zmluva je platná. Závery, ku ktorým dospel tento súd, bolo však možné na prejednanú vec vzťahovať len v tom zmysle, že už nemožno riešiť otázku, či je kúpna zmluva relatívne neplatná. To ale súdu nebráni, aby prejudiciálne skúmal, či kúpna zmluva nie je absolútne neplatná. Ak dospel odvolací súd k záveru, že vzhľadom na prekážku *res iudicata* nie sú splnené všetky podmienky konania (§ 103 O.s.p.), mal konanie zastaviť (§ 104 O.s.p.). Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu tak vedie k prietiahom. Navyše, napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá náležitosti vyžadované ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. najmä preto, lebo je nezrozumiteľné a nevyplýva z neho, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri hodnotení dôkaznej situácie. „Odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Jeho aplikácia bola plná rozporov pri porovnaní s ním citovanou definíciou podmienky konania, ktorou je prekážka *res iudicata*. Ide o ďalší dôvod posúdenia zmatečnosti napadnutého uznesenia ... čo napĺňa dôvod podania dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.“. V „Doplnení právnej argumentácie k dovolaniu“ navrhovatelia konkretizovali svoj názor o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Z týchto dôvodov žiadali napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa plne stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi, na ktorých spočíva napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Podľa jeho názoru nebola navrhovateľom odňatá možnosť pred súdom konať. Dovolatelia síce prípustnosť dovolania vyvodzujú z procesnej vady uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p., v skutočnosti ale namietajú nesprávne právne posúdenie, na ktorom odvolací súd založil napadnuté uznesenie. K dovolacej argumentácii, že zrušujúce uznesenie nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. odporca uviedol, že odvolací súd dostatočne konkrétne vysvetlil všetky dôvody svojho rozhodnutia. Vzhľadom na to žiadal dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade so zákonom § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1

Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Vzhľadom na to, že najvyšší súd nemá v dovolacom konaní možnosť preskúmať správnosť každého rozhodnutia odvolacieho súdu, nemá ani neobmedzenú možnosť „zjednať“ nápravu dôsledkov prípadných nedostatkov, chýb, neúplností alebo iných nesprávností vyskytujúcich sa v rozhodnutiach všeobecných súdov.

Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj Roseltrans proti Rusku, rozsudok z roku 2005). Vo veci Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010) ESLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru ESLP v žiadnom prípade však za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009) alebo Bulgakova proti Rusku (rozsudok z roku 2007)]. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí ESLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce res iudicata „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na krajné výnimky z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

2. Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Navrhovateľmi napadnuté uznesenie nemá znaky uznesení, ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach.

Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 34/1995 uviedol, že proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený podľa § 221 ods. 1 O.s.p. nie je prípustné dovolanie z iných dôvodov než uvedených v § 237 O.s.p.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

3. V danom prípade dovolatelia procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Navrhovatelia zastávajú názor, že v konaní im bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

3.1. Podľa presvedčenia navrhovateľov im odvolací súd odňal možnosť pred súdom konať tým, že svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom závere, podľa ktorého právoplatný rozsudok vydaný v inom konaní (vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8 C 6/2006) založil prekážku veci rozsúdenej pre rozhodovanie súdov v prejednávanej veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď R 54/2012 a tiež ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 208/214 najvyšší súd uviedol, že ak odvolací súd v niektorej veci zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 O.s.p. a vec mu vráti na ďalšie konanie napriek tomu, že pre to neboli dané procesné predpoklady a namiesto bolo iné rozhodnutie odvolacieho súdu, ide o vecne nesprávne rozhodnutie. Takéto nesprávne rozhodnutie ale nemožno stotožňovať s procesnou

vadou konania odnímajúcou účastníkovi možnosť realizovať jemu patriace procesné oprávnenia v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Toto ustanovenie totiž dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu (procedúrou prejednávania veci), nie s jeho rozhodovaním. A čo je najdôležitejšie, po vrátení veci na ďalšie konanie súd pokračuje v prejednávaní veci a účastníkom konania zostávajú zachované ich procesné oprávnenia. Otázka dopadov takéhoto nesprávneho rozhodnutia na rýchlosť a hospodárnosť konania (vznik priet'ahov) je však z pohľadu ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. irelevantná.

Treba dodať, že priet'ahy v občianskom súdnom konaní nie sú judikatúrou najvyššieho považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, resp. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 100/2011 a 3 Cdo 28/2012).

3.2. K dovolateľmi tvrdenému odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť v dôsledku toho, že - ako uvádzajú - napadnuté rozhodnutie nemá náležitosti v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. a je nepreskúmateľné.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je ale judikatúrou najvyššieho súdu (viď R 111/1998) považovaná už dávnejšie (len) za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Podľa záveru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednáwanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto judikátu. Takáto právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti vyplýva aj z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 MCdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011, 7 Cdo 109/2011, resp. 1 ECdo 10/2014).

Správnosť takého nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013).

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. V uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 ústavný súd zotrval „na závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“.

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry ESLP. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti

Rusku, rozsudok z roku 2003).

V danom prípade dovolaním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení.

K námietke navrhovateľov, že odvolací súd sa v potrebnom rozsahu nevyjadril k dôvodom obsiahnutým v ich odvolaní, je potrebné uviesť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd, riadiac sa svojím právnym názorom, považoval za rozhodujúce to, že na báze navrhovateľmi opísaného skutkového stavu je dôvodný záver o tom, že konaniu a rozhodovaniu súdu prvého stupňa bránila prekážka *res iudicata*. To znamená, že nemusel dopodrobna reagovať na tie odvolacie námietky a argumenty, ktoré sa - podľa jeho názoru - netýkali samej podstaty prejednávanej veci. Tým, samozrejme, nie je dotknutá otázka vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho dôvodov (k tomu viď 3.1.).

3.3. Dovolací súd pripomína, že základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“ (porovnaj tiež rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 179/2013), to znamená, že mu musí zodpovedať občianske súdne konanie ako celok (jeho výsledok). Z tohto pohľadu treba nahliadať aj na prípady, v ktorých je opravným prostriedkom napadnuté rozhodnutie, po ktorom sa bude v konaní pokračovať (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, IV. ÚS 183/2013).

V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré je síce z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nejde však o rozhodnutie, ktorým by konanie skončilo; ide o rozhodnutie, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Konanie o návrhu na určenie (spolu)vlastníctva navrhovateľov sa tak napadnutým rozhodnutím ešte meritórne neskončilo, bude sa v ňom pokračovať. Navrhovatelia budú v ďalšom konaní, na ktoré bola vec odvolacím súdom vrátená, naďalej nositeľmi všetkých procesných oprávnení priznávaných im Občianskym súdnym poriadkom.

Aj so zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že navrhovatelia nenáležite poukazujú na rozhodnutie najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 4 Cdo 22/2011 tvrdiac, že ide o skutkovo a právne obdobnú vec. Táto ich argumentácia neobstoí, lebo v označenom konaní bolo dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo konanie zastavené. Rozhodnutie v ňom vydané - na rozdiel od rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré je v prejednávanej veci napadnuté odvolaním - bolo rozhodnutím konečným. Obdobne nie je príliehavý odkaz dovolateľov na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 37/95, v ktorom rovnako bolo napadnuté (konečné) rozhodnutie o zastavení konania.

3.4. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že navrhovateľom nebola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred súdom konať.

4. Vzhľadom na to, že dovolanie navrhovateľov nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné, nepreukázaná bola nimi tvrdená vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani ďalšie vady v zmysle § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol dovolanie navrhovateľov ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

5. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Najvyšší súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z dôvodu, že sudy nižších stupňov o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania doposiaľ právoplatne nerozhodli. Odvolací súd dovolaním napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

V danom prípade treba pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania posúdiť viacero otázok, ktoré na súdoch nižších stupňov neboli dosiaľ riešené a posúdené v právoplatnom rozhodnutí súdu o trovách konania. Najvyšší súd, ktorý v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemá procesné nástroje na to, aby si pre účely svojho rozhodovania obstaral potrebné skutkové podklady. Navyše, ak by v takomto prípade o trovách dovolacieho konania predsa len rozhodol, bolo by jeho rozhodovanie spojené s posudzovaním takej otázky významnej aj pre rozhodovanie súdov nižších stupňov o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, ktorá má byť vyriešená a právoplatne rozhodnutá najskôr týmito súdmi.

Z týchto dôvodov najvyšší súd zastáva názor, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania, rozhodne o trovách dovolacieho konania súd prvého stupňa (viď - i keď sčasti v odlišnej situácii vydané - napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 49/2014, 3 Cdo 358/2015, 3 Cdo 97/2014).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.